

ДИАЛОЗИ

1.

- Affedersiniz!
- Buyrunuz.
- Yardıma ihtiyacım var, şu yazıyı anlayamıyorum.
- Hangi yazıyı?
- “Sigara içmek yasaktır.”
- Bu yazı, “sigara içme” demek.
- Sağolun. Çok naziksınız.

- Извинете!
- Кажете!
- Имам нужда от помощ - не мога да разбера този надпис.
- Кой надпис?
- “Пушенето забранено”.
- Този надпис означава “Не пуши!”.
- Благодаря, много сте любезен.

yazı надпис, нещо написано
yardım помощ
ihtiyaç нужда

bir şeye ihtiyacım var имам нужда от
yasak забранен, забранено
nazik любезен

2.

- Paraya ihtiyacım var.

- Ne kadar?

- 50 milyon liraya.

- Ben ancak 20 milyon borç verebilirim. Hüseyin'e de sor.

- Sağol. On gün sonra borcumu ödeyeceğim.

- Peki.

- Имам нужда от пари.

- Колко?

- 50 милиона лири.

- Мога да ти дам само 20 милиона.

Попитай и Хюсеин.

- Благодаря. След десет дни ще ти върна дълга.

- Добре.

borç para almak вземам пари назаем

borç para vermek давам пари назаем

borcunu ödemek плащам си дълга

3.

- Nasılsın Birol, keyfin yerinde değil galiba?

- Haklısın, keyfsizim.

- Neden?

- Çok işim var.

- Yardıma ihtiyacın var mı?

- Hayır, dinlenmeye ihtiyacım var.

- Как си, Бирол, май не си в настроение?

- Прав си, не съм.

- Защо?

- Имам много работа.

- Имаш ли нужда от помощ?

- Не, имам нужда да си почина.

keyif настроение

keyifli olmak в настроение съм

keyifsiz olmak не съм в настроение

keyfim yerinde в настроение съм (букв. настроението ми си е на мястото)

keyfim yerinde değil не съм в настроение

4.

- En çok sevdiğin şey nedir?

- En çok balık tutmayı severim. Ben balıkçıyım.

- Какво е любимото ти нещо?

- Да ловя риба - аз съм рибар.

-
- Bense avcıyım.
 - Arkadaşım da ava çıkmayı çok seviyor.
 - Sahi mi?
 - Bizi tanıştıracak mısın?
 - Memnuniyetle.

- Аз пък съм ловец.
- Приятелят ми също обича да излиза на лов.
- Наистина ли?
- Ще ни запознаеш ли?
- С удоволствие.

balık tutmak ловя риба
balıkçı рибар
av лов
avcı ловец

ava çıkmak излизам на лов
sahi сериозно, наистина
sahi mi? сериозно ли?

5.

- Edebiyatı seviyor musun?
- Evet, özellikle şiiri seviyorum.
Ya sen?
- Ben en çok müziği severim.
Senin evde hayvanın var mı?
- Bir kedim var.
- Benimse köpeğim var.

- Обичаш ли литературата?
- Да, особено поезията. А ти?
- Аз най-много обичам музиката.
Имаш ли домашно животно?
- Да, една котка.
- Аз пък имам куче.

edebiyat литература
şiir поезия
hayvan животно

kedi котка
köpek куче

6.

- Sen Müslüman mısın?
- Evet, biz ailece Müslümanız.
- Ya sen?
- Ben ateistim, fakat ailem Hristiyan.

- Ти мюсюлманин ли си?
- Да, цялото ни семейство сме мюсюлмани. А ти?
- Аз съм атеист, но семейството ми са християни.

ailece семейно, цялото семейство

7.

- Nihal'la ilişkileriniz nedir?
- Aramızdaki ilişki samimidir.
- Evlenmeyi düşünüyoruz.
- Evlendikten sonra sen vatandaşlık hakkını alacak mısın?
- Evet, çifte vatandaş olacağım.

- Какви са отношенията ви с Нихал?
- Отношенията ни са интимни. Смятаме да се оженим.
- След като се ожените, ще получиш ли гражданство?
- Да, ще имам двойно гражданство.

ilişki връзка, отношение
samimi откровен, интимен
vatandaş гражданин
vatandaşlık гражданство

hak, kki право
vatandaşlık hakkı право на гражданство
çifte vatandaşlık двойно гражданство

8.

- Tatil günlerini birlikte geçirmemizi istiyorum.
- Peki, nereye gideriz?
- Şehir dışına gidelim mi?
- Olur.
- Seni arkadaşlarıma takdim edeceğim.
- Memnun olurum.

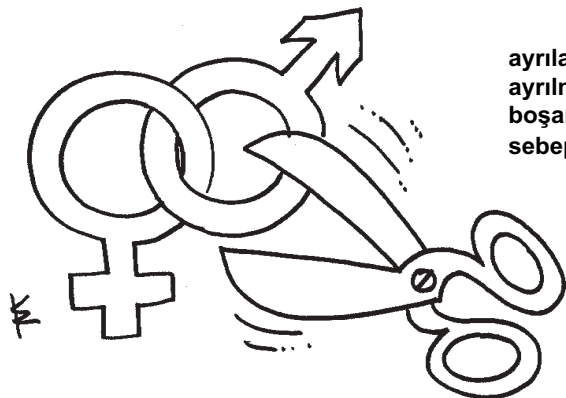
- Искам да прекараме заедно почивните дни.
- Добре, къде ще отидем?
- Да отидем ли извън града?
- Става.
- Ще те запозная с моите приятели.
- Ще ми бъде приятно.

geçirmek прекарвам
takdim etmek представям

9.

- Teoman ve Cansu nasıllar?
- Onlar ayrıldı, boşanmak üzere.
- Çok üzüldüm. Niçin?
- Cansu başanmak istedi.
- Sebep ne?
- Geçimsizlik.

- Как са Теоман и Джансу?
- Те се разделиха, пред развод са.
- Много жалко. Защо?
- Джансу поиска развод.
- Каква е причината.
- Несходство в характерите.

ayrılmak, ile разделяме се
ayrılmak,-den напускам някого
boşanmak развеждам се
sebepe причина

10.

- Mert seni aradı.
- Mert beni ilgilendirmiyor.
- Yoksa sık sık arayıp seni usandırdı mı?
- Evet, çok usandım.

- Мерт те търси.
- Мерт не ме интересува.
- Да не би да те е отегчил с това често обаждане.
- Да, много ми е досадно.

ilgilenmek, ile интересувам се от
ilgilendirmek интересувам
usанmak омръзва ми, става ми досадно
usandırmak досаждам

11.

- Günay'la görüşmüyor musunuz?
- Hayır, iki gündür görüşmedik.
Ben ona darıldım.
- Yoksa o seni darılttı mı?
- Hem de çok.

- Не се ли виждате с Гюнай?
- Не, два дена не сме се виждали.
Аз съм му обидена.
- Да не би да те е обидил?
- И то много.

darılmak обиждам се
darılmak обиждам
dargın обиден

12.

- O bana küstü mü?	- Той сърдит ли ми е?
- Küskün görünüyor.	- Изглежда сърдит.
- Hay Allah, istemeden arkadaşımı küstürdüm.	- Боже мой, без да искам обидих приятеля си.
- Barışın artık.	- Хайде, сдобрете се вече.
-

küskün сърдит
küsmek сърдя се, обиждам се
küstürmek обиждам
barışmak помирявам се, сдобрявам се

13.

- Mustafa nerede?	- Къде е Мустафа?
- Gene numara yapıyor.	- Пак прави номера.
Bıktım artık.	Омръзна ми вече.
- Haklısın, hareketleri bazen insanı bıktırıyor.	- Права си. Постъпките му понякога са отегчителни.
- İşte geliyor. Saklanmaktan usanmış.	- Ето го - идва. Омръзнало му е да се крие.
-

bıkmak, den писва ми, омръзва ми
bıktırmak дотягам, ставам отегчителен
hareket постъпка, движение
saklanmak крия се

- Neye sevindin?	- На какво се радваш
(<i>букв.се зарадва</i>)?
- Bu haber beni çok sevindirdi.	- Тази новина много ме зарадва.
-

-
- Öğrenciler neden sustular?
 - Onları öğretmen susturdu.

- Защо млъкнаха учениците?
- Учителят ги накара да млъкнат.

-
-
- Neden gülüyorsun?
 - Gülşen beni güldürdü.

- Защо се смееш?
- Гюлшен ме разсмя.

-
-
- Neden bu kadar erken uyandın?
 - Sokaktaki gürültü beni uyandırdı.

- Защо се събуди толкова рано?
- Шумът на улицата ме събуди.

-
-
- Ne düşünüyorsun?
 - Haberler beni düşündürdü.

- Какво мислиш?
- Новините ме накараха да се замисля.

-
-
- Makine niçin çalışıyor?
 - Makineyi Hüseyin çalıştırdı.

- Защо работи машината?
- Хюсеин я включи.

-
-
- Çocuk neden ağladı.
 - Çocuğu annesi ağlattı.

- Защо плаче детето?
- Майка му го разплака.

-
-
- Neden terledin?
 - İlaç beni terletti.

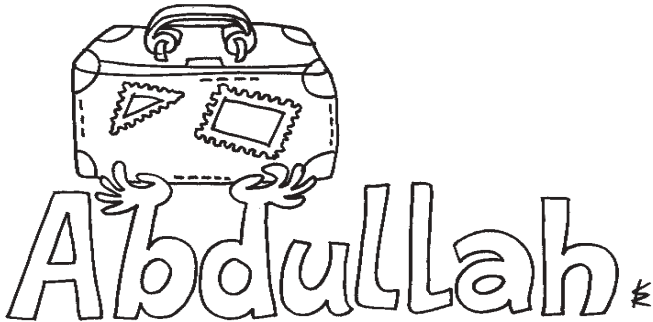
- Защо се изпоти?
- Лекарството ме изпоти.

-
- Onun saat dokuzda uykudan kalkması gerekiyor.
 - Tamam gidip kaldıracağım.

- В девет часа той трябва да стане от сън.
- Добре, ще отида да го събудя (букв. *вдигна от сън*).

-
-
- İstasyona giderken bavulunu kime taşıttın?
 - Bavulu Abdullah taşıdı.

- На кого даде да ти носи куфара, като отиваше на гарата?
- Куфарът го носи Абдуллах.

-
-
- Bu dilekçeyi kim yazacak?
 - Dilekçeyi sana yazdırmayı düşünüyorum.
 - Üzgünüm, ben yazamayacağım, Yıldız'a yazdır!

- Кой ще напише тази молба?
- Мисля да те накарам ти да я напишеш.
- Съжалявам, аз няма да мога. Накарай Йълдъз да я напише.

-
-
- Bu kumaşı kime diktireceksin?
 - Komşumuza.
 - Komşunuz dikmeyi biliyor mu?
 - Evet terzidir.

- Кой ще ти ушие този плат?
- Съседката.
- Вашата съседка умее ли да шие?
- Да, тя е шивачка.

-
-
- Bu ilacı kimin için aldın?
 - Dedem aldırdı.
 - Kime içirecek.
 - Kendisi içecektir.

- За кого купи това лекарство?
- Дядо ме накара да го купя.
- На кого ще го дава?
- Той ще го пие.

-
- Evi siz mi boyadınız?
 - Hayır, biz boyamadık, boyattık.
 - Çok güzel olmuş.

- Вие ли боядисахте къщата?
 - Не, поръчахме да ни я боядисат.
 - Много хубаво се е получило.
-
-

- Turgut ne yapıyor?
- Küçük kardeşine ders çalıştırıyor.
- Kardeşi başarılı bir öğrenci mi?
- Evet, çok başarılıdır.

- Какво прави Тургут?
 - Помага на малкия си брат с уроците (*букв. кара го да учи*).
 - Брат му успешен ученик ли е?
 - Да, много.
-
-

- Odayı siz mi temizlediniz?
- Hayır, Ayşe'ye temizlettim.

- Вие ли почистихте стаята?
 - Не, накарах Айше да я почисти.
-
-

- Sen çamaşırlarını kendin mi yıkıyorsun?
- Evet.
- Ya Naci?
- Naci çamaşırlarını kardeşine yıkattırıyor.

- Ти сам ли си переш прането?
 - Да.
 - А Наджи?
 - Наджи кара сестра си да му пере прането.
-
-

КОМЕНТАР

Залог на глагола

Залозите в турски език са повече, отколкото в български. Те са:

- I. Действителен залог
- II. Страдателен залог
- III. Възвратен залог
- IV. Взаимен и съвместен залог
- V. Причинителен залог

I. Действителен залог

Глаголът е в действителен залог, когато глаголното действие се върши от друг деятел. Повечето глаголи, които знаете, са в действителен залог.

II. Причинителен залог

Причинителният залог показва, че глаголното лице, т.е. подлогът в изречението не върши действието, а кара друго лице да го върши.

Например:

yaz-mak	yaz- dir -mak
пиша	карам да пише, диктувам

Образуване на причинителен залог

Образува се с наставките:

-dir, -dir, -dur, -dür
-tir, -tir, -tur, -tür
-t
-ir, -ir, -ur, -ür
-ar, -er
-it, -it, -ut, -üt

Тази наставка се използва най-често за образуване на причинителен залог и се прибавя към разнообразни глаголни основи.

❶ **Наставката -dir, -dir, -dur, -dür се прибавя към:**

А. едносрични глаголни основи с крайна гласна

de-mek	de- dir -mek
казвам	карам да каже
ye-mek	ye- dir -mek
ям, храня се	храня, карам да яде, оставям да изяде

* Както се вижда от горния пример, глаголите в причинителен залог, освен значението *причина*, имат и значението *позволявам да, гонускам да, оставям да*, т.е. бихме могли да го наречем **причинително-позволителен залог**.

Б. едносрични основи с крайна звучна съгласна

al-mak	al- dir -mak
вземам	карам (оставям) да вземе
ver-mek	ver- dir -mek
давам	карам да даде

В. многосрични глаголни основи с крайна звучна съгласна, с изключение на -l, -r

inan-mak	inan- dir -mak
вярвам	карам да повярва
kazan-mak	kazan- dir -mak
печеля	карам да печели
düşün-mek	düşün- dür -mek
мисля	карам да мисли, навеждам на/в размисъл

❷ **Наставката -tir, -tir, -tur, -tür се прибавя към едносрични глаголни основи с крайна беззвучна съгласна.**

Например:

yar-mak	yar- tir -mak
правя	карам да прави
kes-mak	kes- tir -mek
режа	карам да нареже
sus-mak	sus- tur -mak
мълча	карам да мълчи
unut-mak	unut- tur -mak
забравям	карам да забрави

③ **Наставката -t се прибавя към:**

А. Глаголни основи с крайна гласна

hazırla-mak	hazırla- t -mak
приготвям	карам да приготви
işle-mek	işle- t -mek
изработвам	карам да изработи
uyu-mak	uyu- t -mak
спя	приспивам, карам (позволявам) да спи
ağla-mak	ağla- t -mak
плача	разплаквам

Б. Към многосрични глаголни основи с крайна съгласна -l, -r

otur-mak	otur- t -mak
сядам	карам (оставям) да седне
darıl-mak	darıl- t -mak
обиждам се	обиждам

④ **Наставката -ır, -ir, -ur, -ür се прибавя към едносрични глаголни основи с крайна съгласна -ç, -ğ, -ş, -t, -y**

kaç-mak	kaç- ır -mak
бягам	карам да бяга, отвличам
iç-mek	iç- ir -mek
пия	карам да пие
bat-mak	bat- ır -mak
потъвам	потапям, карам да потъне

⑤ **Наставката -ar, -er**

Към някои едносрични глаголни основи с крайна беззвучна съгласна.

Например:

git-mek	gid- er -mek
отивам, отивам си	преодолявам (<i>букв. карам да се махне</i>)

⑥ **Наставката -ıt, -it, -ut, -üt**

Към някои едносрични основи с крайна гласна:

ak-mak	ak- ıt -mak
тека	карам (оставям, допускам) да тече

Причинителен залог от втора степен

Глаголът в причинителен залог от втора степен означава, че глаголното лице е причинило или предизвикало извършването на действието, но не лично, а чрез трето лице.

Образуване на глаголи в причинителен залог от втора степен

Образува се с наставките:

А. -t към глаголни основи с крайна съгласна -r

aldır-mak	aldır- t -mak
карам да вземе	карам някого да накара друго лице да вземе (купи)
içir-mek	içir- t -mek
карам да пие	карам някого да накара друго лице да пие
yatır-mak	yatır- t -mak
карам някого да легне	карам някого да накара друго лице да легне

Например:

Müdür sekreterine kağıt **aldırttı**.

Директорът нареди на секретарката да се купи хартия.

Baba çosiği **yatırttı**.

Бащата каза да сложат детето да спи.

Б. -tır, -tir- tur, -tür

Към глаголни основи с крайна съгласна -t:

okut-mak	okut- tur -mak
карам да чете	карам някого да накара друго лице да чете
söylet-mek	söylet- tir -mek
карам да каже	карам някого да накара трето лице да каже

Например:

Öğretmen anneme şiir **okutturdu**.

Учителят каза на мама да ме накара да чета стихове.

Употреба на глаголите в причинителен залог първа и втора степен

Глаголите в причинителен залог първа и втора степен се употребяват много често в говоримия турски език. Често глаголът в причинителен залог съответства в български език на глагол в действителен залог.

Например, тъй като зъбът се вади от зъболекар, на турски казваме **diş çektirmek**, т.е. *карам да ми извадят зъба*.

Ето и други примери:

saç kestirmek подстригвам се (*букв. карам да ме подстрижат*)
ev yaptırmaq правя си къща (*букв. поръчвам да ми направят къща*)
elbise diktirmek шия си дреха (*букв. поръчвам да ми ушият*)

* Запомнете добре тези изрази! Ако забравите за причинителен залог, ще излезе, че сами си вадите зъб, сами си шиете дрехи, подстригвате косата и т.н.